

<https://helda.helsinki.fi>

Neljän kuplan kansa : miten suomalaiset äänestävät?

Im, Zhen

Helsingin yliopisto
2020

Im , Z , Kantola , A , Kauppinen , T & Wass , H 2020 , Neljän kuplan kansa : miten suomalaiset äänestävät? . Kansalaisuuden kuilut ja kuplat , Nro 5/2019 , Helsingin yliopisto , Helsinki . <

https://bibu.fi/wp/wp-content/uploads/2020/09/BIBU_Policy-brief_Nelja%CC%88n-kuplan-kansa_Verkkoversio_2009
>

<http://hdl.handle.net/10138/321585>

unspecified
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

NELJÄN KUPLAN KANSA

MITEN SUOMALAISET ÄÄNESTÄVÄT?

Zhen Im | Anu Kantola | Timo Kauppinen | Hanna Wass

HELSINGIN YLIOPISTO

BIBU

strateginen TUTKIMUS

Talouden rakennemuutos saa äänestäjät liikkeelle

Globalisaatio ja talouden rakennemuutokset myllertävät yhteiskuntia ja synnyttävät myös voittajia ja häviäjiä. Tässä *Kansalaisuuden kuilut ja kuplat (BIBU)* -tutkimushankkeen katsauksessa selvitämme suomalaisille tehtyyn kyselyymme perustuen, miten suomalainen äänestyskäyttäytyminen on muutoksessa. Tutkimuksemme perusteella äänestäjät jakautuvat neljään eri tavoin äänestävään ryhmään eli kuplaan: porvareihin, punavihreisiin, kaikkiruokaisiin ja vetäytyjiin. Näistä ryhmistä vain porvareilla on selkeä oma puolue: Kokoomus.¹ Muilla puolueilla ei ole takuuvarmaa kannattajien joukkoa. Porvariin ryhmään kuuluvat kokevat myös, että he ovat hyötäneet globalisaatiosta, heidän asemansa on pysynyt vakaana ja he luottavat tulevaisuuteen. Muutoksissa pärjäävät näyttävät pysyneen uskollisena puolueelleen, kun taas häviäjiksi itsensä kokevat ovat liikkuvampia äänestäjiä ja etsivät herkemmin uusia vaihtoehtoja. Lisäksi globalisaatiosta vähiten hyötäneet vetäytyjät ovat vieraantuneet puolueista ja jättävät usein kokonaan äänestämättä.

Tulokset kertovat, kuinka globalisaatio ja talouden rakennemuutokset heiluttavat äänestämistä. Äänestäjät irtoavat perinteisistä puolueistaan ja heitä yhdistävät ja erottavat osin uudet asiat. Muutos tuottaa voittajia, jotka hyötävät avautuvasta taloudesta ja teknologioiden ja verkostotalouden uusista mahdollisuuksista, mutta myös häviäjiä, jotka katsovat asemansa heikentyvän. Näistä voittajat kokevat oman asemansa optimisesti ja häviäjät taas näkevät riskejä tulevaisuudessa. Voittajien ja häviäjien kokemusten etääntyminen toisistaan haastaa suomalaista demokratiaa ja yhteiskuntaa, joka on perustunut pitkään laajapohjaiselle yhteistyölle ja kompromissien hakemiselle. Tutkimuksemme perustuu 4 000 suomalaiselle tehtyyn laajaan kyselyyn. Tämän tutkimuskatsauksen alkuosassa esittelemme tulokset yleistajuisesti ja loppuosiossa kuvaamme käytetyn menetelmän ja tehdyn analyysin tarkemmin.

Talouden rakennemuutos saa äänestäjät liikkeelle **3**

Talouden rakennemuutoksen poliittiset heijastukset **4**

Suomalaiset äänestäjät: neljä kuplaa **5**

Puolueilla ei varmaa kannattajien joukkoa **7**

Miten kuplat pärjäävät talouden muutoksissa? **8**

Kuplien väliset kuilut kasvavat **9**

Miten tutkimus tehtiin? **10**

Lähteet **15**

TALouden RAKENNEMUUTOKSEN POLIITTISET VAIKUTUKSET

Suomalainen yhteiskunta on murroksessa. Maatalouden ja teollisuuden työt ovat vähentyneet 1970-luvulta lähtien ja tilalle on tullut kirjava joukko palveluammattaita. 1980-luvulla kiihtynyt talouden globalisaatio ja sen myötä yleistyneet verkostomaiset tuotantotavat ja teknologiat muuttavat tuotantotapoja ja ammatteja. Nykyisin monen työt vaihtuvat tiuhaan. Yritysten työpaikoista noin 12 prosenttia syntyy ja kuolee vuosittain. Pelkästään vuoden 2009 taantumassa tehdasteollisuuden työllisyys aleni runsaalla kymmenellä prosentilla yhden vuoden aikana.² Samaan aikaan erityisesti keskiluokan vakiintuneet ammatit ovat uhattuina. Työt jakautuvat entistä vahvemmin korkea- ja matalapalkkaisuun, ja keskipalkkaisten töiden osuus pienenee.³ Pätkätyöt ja osa-aikaisuudet lisääntyvät.⁴

Talouden muutokset heijastuvat politiikkaan ja äänestämiseen. Pitkään oli tapana ajatella, että äänestäjät jakautuvat suuriin yhteiskuntaluokkiin, kuten porvaristoon, keskiluokkaan, työväestöön ja maaseutuväestöön, mutta nykyisin nämä perinteiset luokat eivät erotu yhtä selkeästi kuin ennen. Keskiluokan ja työväenluokan välinen raja on hämärtynyt,⁵ ja äänestäjät näyttävät hajautuvan pienemmiksi ryhmiksi niin, että esimerkiksi äänestäjän ammatti on tärkeä poliittisen kannan muodostamisessa.⁶ Keskiluokan ammattien mureneminen ja töiden kasvava epävarmuus tuovat muutoksen myös perinteisesti hyvinvoivien ryhmien sisälle. Tämä näkyy äänestämässä siten, että äänestäjät etsivät ja kannattavat uusia puolueita, jotka auttavat kanavoimaan protestia.⁷ Äänestäjien poliittisissa valinnoissa painavat monenlaiset omaa pärjäämistä koskevat kysymykset. Kenen ammattitaidolle riittää ylipäänsä kysyntää työmarkkinoilla? Voidaanko työ siirtää halvemman tuotannon maihin? Entä voiko työpaikka mennä alta automatisaatiokehityksen myötä?

Suomessa perinteiset suuret luokkapuolueet ovat saaneet uusia haastajia ja samalla merkittävä osa äänestäjistä on valmis vaihtamaan puoluetta. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa vain runsas puolet äänestäjistä äänesti uskollisesti samaa puoluetta kuin kaksissa edellisissä eduskuntavaaleissa.⁸ Joka toinen äänestäjä harkitsi useampaa kuin yhtä puoluetta ehdokasta valitessaan. Päätöksen tekeminen ei ollut myöskään välttämättä ihan helppoa ja vaati aikaa: joka kolmas äänestäjä päätti puolueen vaalien kahden viimeisen viikon aikana. Puolueiden kannatusta heilauttelee myös se, että monet jättävät äänestämättä. Erityisesti vähän koulutetut ja pienituloiset äänestävät selvästi muita vähemmän.⁹

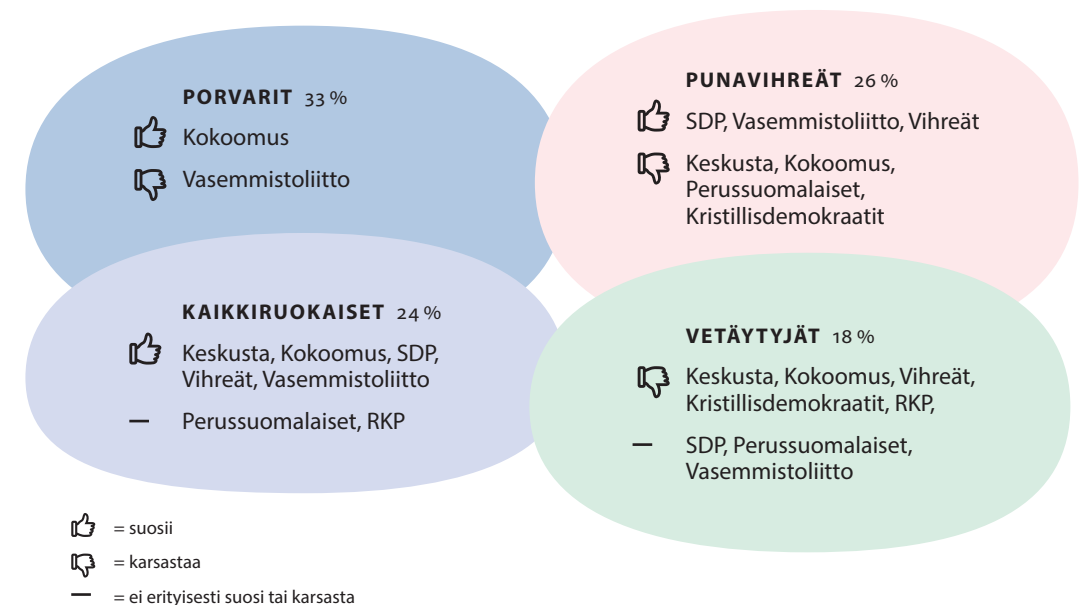
SUOMALAISET ÄÄNESTÄJÄT: NELJÄ KUPLAA

Tutkimme tässä katsauksessa sitä, millaisia ryhmiä suomalaiset äänestäjät muodostavat. Pyysimme 4 000 suomalaiselle tehdyssä kyselyssä vastaajia kertomaan, mitä puolueita he äänestäneet elämänsä aikana ja mitä puolueita he saattaisivat äänestää. Lisäksi selvitimme, miten kokemus talouden globalisaation vaikutuksesta omaan elämään näyttää vaikuttavan äänestämiseen. Miten äänestäjien eri ryhmät ymmärtävät itsensä globalisaation voittajana tai häviäjänä? Miten he näkevät oman yhteiskunnallisen asemansa suhteessa yhteiskunnan muihin ryhmiin? Miten eri ryhmät näkevät oman tulevaisuutensa? Tuloksemme kertovat siitä, miten globalisaatio ja talouden rakennemuutos heijastuvat kansalaisten äänestämisessä ja miten ne muuttavat suomalaista politiikkaa.

Tulokset perustuvat latenttiin luokka-analyysiin¹⁰, jossa kyselymme vastaajat jaettiin ryhmiin sen mukaan, mitä puolueita he olivat äänestäneet tai kuvittelivat voivansa äänestää. Tarkempi kuvaus tekemästämme analyysistä löytyy sivulta 10.

Kyselymme vastanneiden äänestäjien vastausten perusteella suomalaisista äänestäjistä erottuu neljä ryhmää. Kutsumme niitä äänestäjien kupliksi, joissa äänestetään omalla, muista poikkeavalla tyyllillä.

ÄÄNESTÄJIEN NELJÄ KUPLAA

Suurin ja vahvimmin yhteen puolueeseen ankkuroituva ja siltä osin muista ryhmistä poikkeava ryhmä ovat uskollisesti Kokoomusta äänestävät ja Vasemmistoliittoa vieroksuvat *porvarit*, joita on kolmasosa äänestäjistä. Tässä ryhmässä äänestäminen on edelleen varsin vakaata, puoluetta ei juuri vaihdeta ja karsastettu puolue on selkeä.

Toinen poliittisesti erottuva ryhmä ovat *punavihreät*, joihin kuuluu runsas neljäsosa äänestäjistä. He eroavat porvareista siten, että suosittujen puolueiden kirjo on suurempi: kannatusta saavat SDP, Vasemmistoliitto ja Vihreät. Punavihreillä ei myöskään ole porvareiden tapaan vain yhtä karsastettua puoluetta, vaan he vierastavat sekä Keskustaa, Kokoomusta, Perussuomalaisia ja Kristillisdemokraatteja.

Kolmas äänestäjien ryhmä ovat *kaikkiruokaiset* äänestäjät, joihin kuuluu hiukan alle neljännes äänestäjistä. He näyttävät irtaantuneen puolueuskollisuudesta ja ovat poliittisesti lähes kaikkiruokaisia myös siten, että oikeiston ja vasemmiston jakolinja ei ole heillä merkittävä. Näille joustavasti äänestäville kelpaavat yhtä lailla SDP, Keskusta, Vihreät kuin Kokoomuksen ja Vasemmistoliitto. He vaikuttavat myös varsin maltillisilta siinä mielessä, että heillä ei erotu selviä karsastettuja puolueita. Samalla Perussuomalaiset on kuitenkin puolue, jota he kannattavat vähiten. Kaikkiruokaiset eivät niinkään hae uutta puoluetta protestoidakseen, vaan heille poliittiset puolueet ovat paremminkin noutopöytä, josta voi valita erilaisia vaihtoehtoja tilanteen mukaan.

Neljäntenä äänestäjien ryhmänä erottuvat *vetäytyjät*, joihin lukeutuu lähes joka viides äänioikeutettu. He suhtautuvat puolueisiin selvästi muita ryhmiä irrallisemmin eikä heillä ole omia suosikkipuolueita. Sen sijaan karsastettujen puolueiden lista on pitkä ja kattaa kaikki keskustan ja oikeiston puolueet sekä Vihreät.

PUOLUEILLA EI VARMAA KANNATTAJIEN JOUKKOA

Äänestäjien neljä ryhmää kertovat, että huomattava osa suomalaisista äänestäjistä ei ole lukkiutunut yhteen suosikkipuolueeseen, vaan heillä on käytössään useamman puolueen paletti. Selvin poikkeus tästä ovat Kokoomuksen kannattajat, jotka ovat varsin uskollisia puolueelleen. He kuitenkin erottuvat kaikista muista: loput kaksi kolmasosaa ovat joustavia äänestäjiä, joilla ei ole yhtä hallitsevaa puoluetta. Neljäsosalle suomalaisista käyvät käytännössä kaikki eduskuntapuolueet Perussuomalaisia lukuun ottamatta. Punavihreässä blokissa on enemmän liikettä eri puolueiden välillä. Kriittisten ryhmässä taas äänestyskäyttäytymistä ohjaa tyytymättömyys puolueisiin, ja siellä myös Perussuomalaiset nousevat esiin SDP:n rinnalla.

Äänestäjien valmius äänestää useita puolueita selittää osin sitä, miksi puolueiden kannatukset vaihtelevat nykyisin politiikassa nopeasti ja varsin voimakkaasti. Äänestäjät shoppailevat entistä herkemmin: kun yhden puolueen lupaukset tai johtaja eivät tyydytä, etsitään uusia vaihtoehtoja.

Tältä osin on kiinnostavaa, mitkä eri puolueet nähdään varteenotettavina vaihtoehtoina. SDP on ainoa puolue, joka ei ole minkään ryhmän ”inhokki”: mikään äänestäjien ryhmä ei vierasta sitä voimakkaasti (KUVIO 1). Kokoomus, Keskusta, Vihreät ja Vasemmistoliitto ovat taas äänestäjien näkemyksiä voimakkaimmin jakavia puolueita: niitä sekä suositaan että karsastetaan vahvasti. On myös huomionarvoista, että vetäytyjille Perussuomalaiset on vasemmistopuolueiden ohelle vaihtoehto, jota he voisivat mahdollisesti äänestää jos ylipäänsä äänestäisivät.

MITEN KUPLAT PÄRJÄÄVÄT TALouden MUUTOKSISSA?

Millaisia äänestäjien neljä ryhmää sitten ovat ja keitä eri ryhmiin kuuluu? Iällä ja äidinkielellä ja siviilisäädyllä ei juurikaan ole merkitystä siihen, mihin ryhmiin äänestäjät jakautuvat. Sen sijaan sukupuoli ja koulutus vaikuttavat ryhmään kuulumiseen. Porvareissa on selvästi enemmän miehiä ja korkeasti koulutettuja kuin näiden vastinpareja eli naisia ja matalasti koulutettuja. Punavihreissä taas enemmistö on naisia, mutta koulutustaso ei siellä ole erotteleva tekijä. Vetäytyjät taas ovat tyypillisesti miehiä, suomenkielisiä ja heillä on usein matala koulutus. Puoluevalinnoissaan notkeita kaikkiruokaisia ei puolestaan luonnehdi mikään perinteisistä taustamuuttujista (KUVIO 2).

Nämä perinteiset taustamuuttajat eivät kuitenkaan näytä olevan erityisen hyvä tapa ymmärtää äänestäjien jakautumista eri ryhmiin, sillä ne eivät erottele ryhmiä kovin selkeästi. Monet tutkimukset tukevatkin sitä, että puoluevalintaan vaikuttavat nykyisin ihmisten kokemukset henkilökohtaisesta taloudellisesta hyvinvoinnista suhteessa toisiin ihmisiin ja näkemykset omasta tulevaisuudesta.¹¹ Siksi tutkimme myös sitä, millä tavoin eri ryhmät mieltävät paikkansa käynnissä olevassa talouden rakennemuutoksessa.

Tuloksissa (KUVIO 2) erityisesti porvarit erottuvat selvästi muista ryhmistä kaikissa kysymyksissä. He katsovat olevansa selvästi muita enemmän globalisaation voittajia. He myös arvioivat oman yhteiskunnallisen asemansa keskimääräistä paremmaksi ja lisäksi he ovat luottavaisia sen säilymiseen tulevaisuudessa. Toisena ryhmänä erottuvat selkeästi vetäytyjät, jotka ovat porvariensa peilikuva. He kokevat itsensä muita useammin globalisaation häviäjiksi. He kokevat tullessaan globalisaation tallomiksi ja myös oma tulevaisuus näyttää usvaisena.

Kaksi muuta ryhmää – punavihreät ja kaikkiruokaiset – taas sijoittuvat porvariensa ja vetäytyjien välimaastoon. Kaikkiruokaiset mieltävät itsensä globalisaation voittajiksi, mutta he eivät ole omasta asemastaan yhtä varmoja kuin porvarit. Heidän vastauksensa hajoavat eikä heitä yhdistä selkeä näkemys omasta asemastaan ja sen tulevaisuudesta. Punavihreät taas eivät koe itseään sen enempää globalisaation voittajiksi kuin häviäjiksikään: globalisaatio ei ole heille yksiselitteinen uhka niin kuin vetäytyjille tai mahdollisuus niin kuin porvareille. Sen sijaan punavihreät kokevat, että ovat muita heikommassa asemassa yhteiskunnassa ja näkevät, että oma asema on vaarassa heikentyä edelleen tulevaisuudessa.

KUPLIEN VÄLISET KUILUT KASVAVAT

Tutkimuksemme osoittaa, että Suomessa elää rinnakkain sekä vakaasti yhtä puoluetta äänestäviä että notkeita äänestäjiä, jotka voivat äänestää useampaa puoluetta. Porvarit äänestävät perinteisellä tavalla pääosin yhtä puoluetta kun taas punavihreissä liikutaan oman blokin sisällä ja kaikkiruokaisissa puoluekentän laidasta toiseen. Vetäytyjien ryhmällä ei ole suosikkipuoluetta, mikä kertoo siitä, että ryhmään kuuluvat voivat aktivoitua osallistumaan, mikäli jokin puolue saa kiinni sen tarpeista ja koetuista riskeistä. He ovat siten ryhmä, jossa on eniten antamattomia ääniä jaossa. Analyysimme pohjalta Perussuomalaiset ja vasemmistopuolueet näyttäisivät olevan niissä parhaiten kiinni.

Ryhmät eroavat selvästi toisistaan siinä, miten he kokevat asemansa yhteiskunnassa. Kokoomusta äänestävät porvarit kokevat hyötyneensä globalisaatiosta, sekä pärjäävänsä hyvin nyt ja tulevaisuudessa. Maailma ei ole muuttunut niin, että se olisi syönyt heidän asemaansa tai tulevaisuus tuntuisi uhkaavalta. Ehkä siksi he voivat jatkaa vakaasti perinteisen oman luokkapuolueensa äänestämistä eikä heillä ole tarvetta etsiä ja pohtia eri vaihtoehtoja. Äänestäjien toista laitaa edustavat vetäytyjät taas katsovat, että he ovat tulleet talouden globalisaation jyräämiksi ja jääneet muista jälkeen. Tulevaisuuskin tuntuu heistä uhkaavalta. Tämä tyytymättömyys ja näköalattomuus saa nykyisellään ilmiänsä puolueiden vierastamisena. Se voi myös kanavoitua aktiiviseksi protestiksi, mikä näkyy ryhmän valmiutena äänestää Perussuomalaisia. Myös vasemmistopuolueita ja Vihreitä suosivat punavihreät kokevat oman asemansa laahaavan muiden perässä ja mahdollisesti heikkenevän vielä tulevaisuudessa. Kaikkiruokaisten ryhmä on tältä osin hajanaisin, mutta siihen kuuluu selvästi enemmän itsensä talouden globalisaation hyötyjiksi kokevia kuin siitä kärsineitä.

Tulokset kertovat siitä, kuinka globalisaatio ja talouden rakennemuutokset heiluttavat äänestämistä. Äänestäjät ovat irronneet vanhoista luokkapuolueista ja heitä yhdistävät ja erottavat osin uudet asiat: globalisaatio tuottaa voittajia ja häviäjiä ja näistä voittajat kokevat oman asemansa optimisesti ja häviäjät taas näkevät riskejä tulevaisuudessa. Näihin jakoihin ei päästä kiinni käyttämällä vain perinteisiä sosioekonomisen aseman mittareita, kuten koulutusta, vaan tarvitaan uudentyyppisiä tapoja saada ote ihmisten erilaisista todellisuuksista.

Tutkimus osoittaa samalla, että voittajien ja häviäjien kokemukset ja sen myötä ehkä myös heidän muodostamansa kuplat etääntyvät toisistaan ja haastavat suomalaista demokratiaa ja yhteiskuntaa.

MITEN TUTKIMUS TEHTIIN?

Katsaus pohjautuu BIBU-tutkimushankkeen suunnittelemaan kyselyaineistoon, jonka on kerännyt Taloustutkimus. Kesä–marraskuussa 2018 kerätyssä BIBU-kyselytutkimuksessa pyysimme vastaajia (n=4 076) kertomaan kunkin edustakuntapuolueen kohdalla, ovatko he äänestäneet elämänsä aikana kyseistä puoluetta joissakin vaaleissa ja mikäli eivät, saattaisivatko he äänestää sitä tulevaisuudessa. Vastauksista (1=on äänestänyt tai voisi harkita äänestävänsä, 0=ei ole äänestänyt eikä voisi harkita äänestävänsä) muodostui latentin luokka-analyysin pohjalta neljä ryhmää.

Tavallisesti vaalitutkimuksessa on tapana tarkastella, mitä puoluetta kukin äänestäjä äänestää kussakin vaaleissa ja millaisia kunkin puolueen kannattajat ovat sosiaaliselta taustaltaan. Tässä katsauksessa otamme erilaisen lähestymistavan. Latentti luokka-analyysi on usein markkinointitutkimuksissa käytetty menetelmä, joka lähtee siitä, että tutkittavat ryhmät ja niitä systemaattisesti kuvaavat muuttujat eivät ole kovin hyvin ennalta arvattavia. Siksi sitä voi käyttää mallintamaan äänestyskäyttäytymistä tilanteessa, jossa talouden rakenteet ja ammatit ovat muutoksessa, ja siksi myös puolueet ja äänestäminen voivat muuttua.

Analysissämme on kaksi osiota. Ensinnä analysoimme, mitä puolueita kyselyyn vastanneet äänestäjät suosivat (KUVIO 1) ja toiseksi analysoimme, miten nämä ryhmät erottuvat taustamuuttujien ja poliittisten mielipiteiden kautta (KUVIO 2).

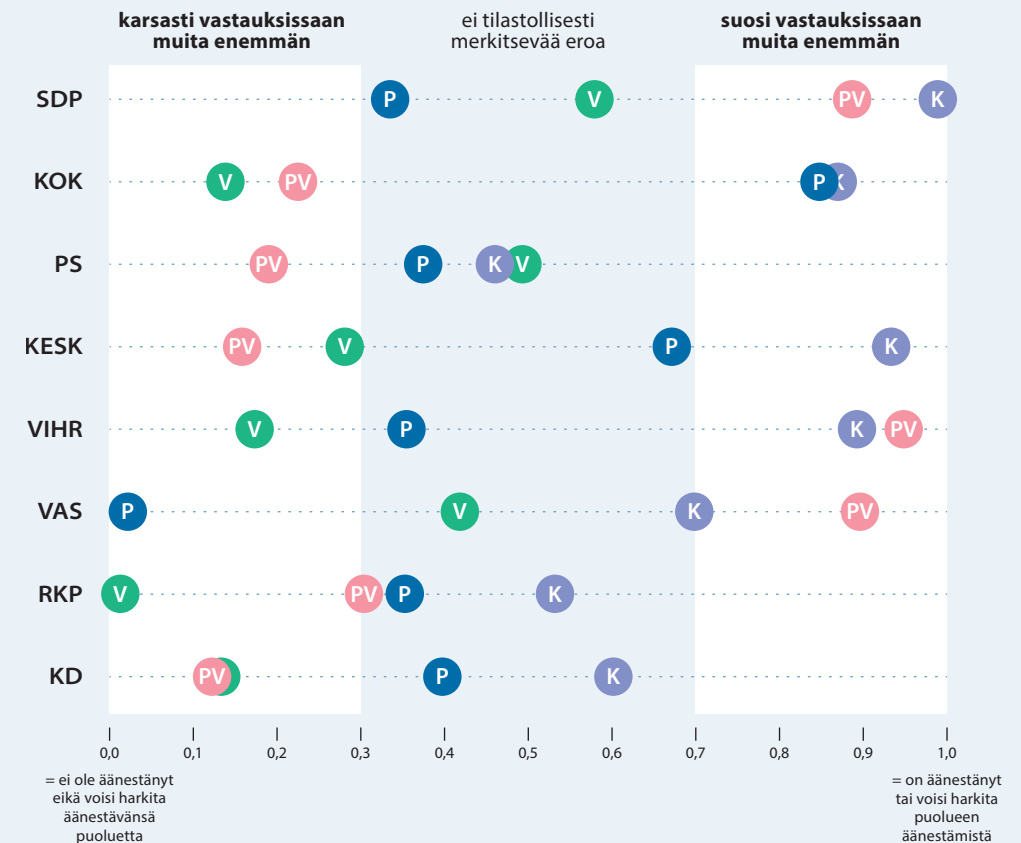
Analyyysin ensimmäinen osa: Äänestäjien ryhmät

Kuviossa 1 kuvaamme kutakin äänestäjien ryhmää värillisinä ympyröinä, joita tutkimalla voi nähdä, mitä puolueita kyseinen äänestäjäryhmä yhtäältä suosii ja toisaalta karsastaa. Kuvio on jaettu kolmeen osaan. Kuvion oikeanpuoleisessa osassa näkyvät ne puolueet, joita kukin ryhmä suosi vastauksissaan muita äänestäjäryhmiä enemmän. Kuvion vasemmanpuoleisessa osassa taas näkyvät ne puolueet, joita kukin ryhmä karsasti vastauksissaan enemmän kuin muut äänestäjien ryhmät. Kuvion keskimmäisessä osassa ovat puolueet, joiden kannatus ei erottele ryhmää muista ryhmistä.

Kuviossa arvo 1 siis tarkoittaa, että vastaaja on äänestänyt tai voisi harkita puolueen äänestämistä ja 0, että vastaaja ei ole äänestänyt eikä voisi harkita äänestävänsä puoluetta yleensä. Alueella <0,3 ja >0,7 sijaitsevat puolueet ovat ryhmälle todennäköisiä esiintymisiä. Niiden väliin sijoittuvalla harmaalla alueella (0,3–0,7) ei löydy tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmän todennäköisyydessä kannattaa puoluetta muihin ryhmiin verrattuna eli kyseinen puolue ei innosta mutta ei inhotakaan äänestäjiä.

Kullakin ryhmällä on omat tapansa äänestää eri puolueita ja siksi olemme antaneet ryhmille nimet, jotka kuvaavat niiden äänestyskäyttäytymistä: *porvarit*, *punavihreät*, *kaikkiruokaiset* ja *vetäytyjät*.

KUVIO 1. Äänestäjien neljä ryhmää (n=3 942)

- P = porvarit
- PV = punavihreät
- K = kaikkiruokaiset
- V = vetäytyjät

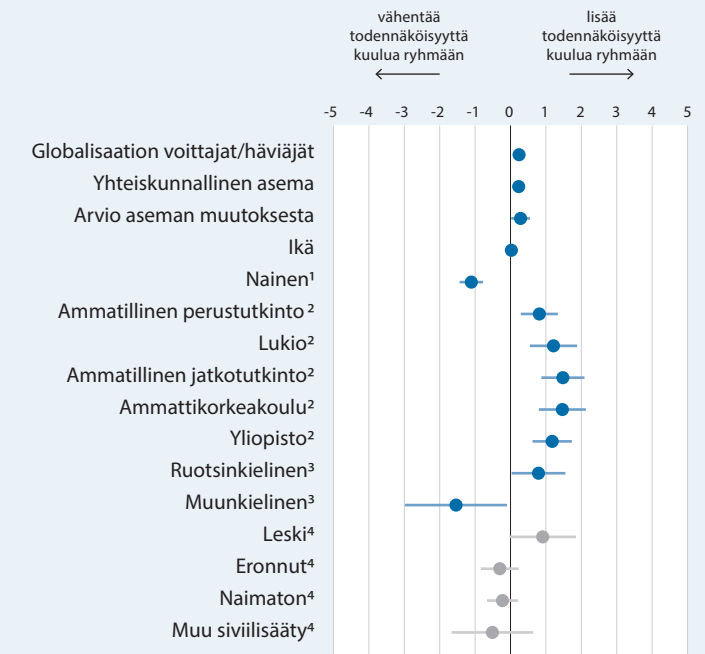
Analyysin toinen osa: äänestäjryhmien taustamuuttujat ja poliittiset näkemykset

Analyysin toisessa vaiheessa selvitimme, miten äänestäjien neljä ryhmää eroavat toisistaan perinteisten taustamuuttujien ja mielipiteidensä perusteella. Kuvio 2 kuvaa neljän ryhmän taustamuuttujia perinteisten taustamuuttujien, kuten iän, sukupuolen ja koulutustaustan, perusteella. Lisäksi tarkastelimme, miten ryhmät suhtautuvat kolmeen yhteiskunnan muutosta kuvaavaan kysymykseen. Niistä ensimmäinen on väite "Olen hyötynyt talouden globalisaatiosta" (1=täysin eri mieltä, 5=täysin sama mieltä). Toinen kysymys mittaa ihmisen suhteellista yhteiskunnallista asemaa: "Miten arvioisit yhteiskunnallista asemasi suhteessa muihin ihmisiin?" (0=erittäin matala, 10=erittäin korkea). Kolmas kysymyksistä mittaa optimismia tai pessimismää tulevaisuuden suhteen: "Miten arvioit yhteiskunnallisen asemasi muuttuvan seuraavan viiden vuoden aikana?" (1=laskee paljon, 5=nousee paljon).

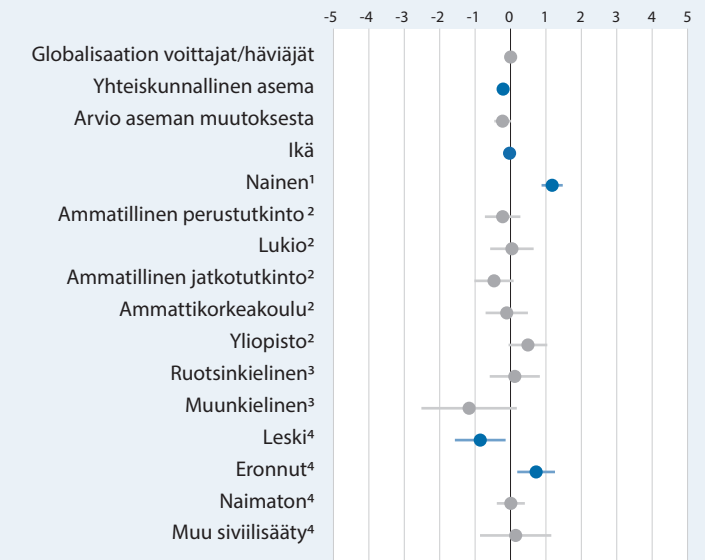
Kuviossa näkyy kunkin ryhmän kokoonpano kahdeksan taustamuuttujan osalta. Jokaisen muuttujan kohdalla oleva piste kuvaa sitä, millaisia arvoja kyseinen muuttuja saa ryhmässä. Mikäli muuttujaa kuvaava piste on suurempi kuin nolla, kyseinen ominaisuus lisää todennäköisyyttä kuulua ryhmään. Jos se on taas pienempi kuin nolla, kyseinen ominaisuus laskee todennäköisyyttä kuulua ryhmään. Jana pisteen molemmissa päissä osoittaa 95 prosentin luottamusvälin, mikä tarkoittaa, että muuttujan todellinen arvo sijaitsee 95 prosentin todennäköisyydellä janan kuvaamalla välillä. Mikäli arvo o sijoittuu tuolle välille, kyseisellä ominaisuudella ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ryhmään kuulumisen kanssa.

KUVIO 2. Neljä äänestäjäryhmää taustamuuttujien mukaan.

PORVARIT

PUNAVIHREÄT

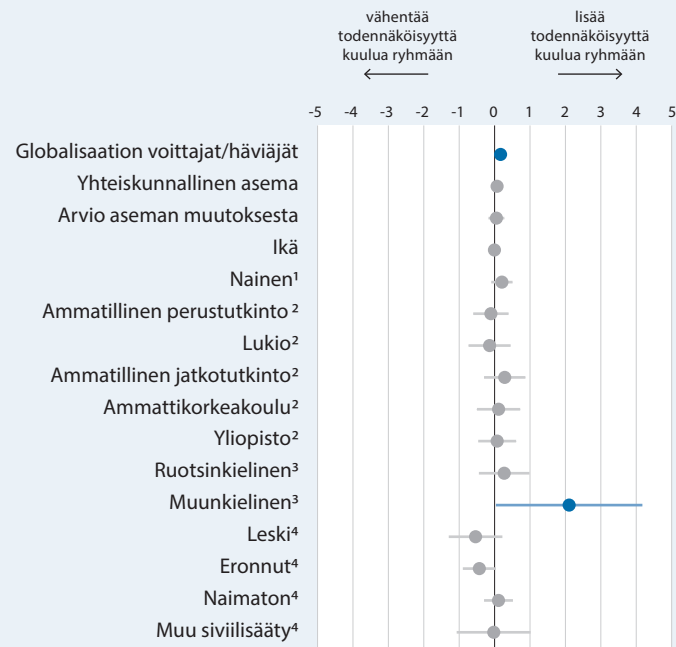
- = muuttujan arvo
- = luottamusväli
- = ei tilastollisesti merkitsevä

Vertailuryhmät

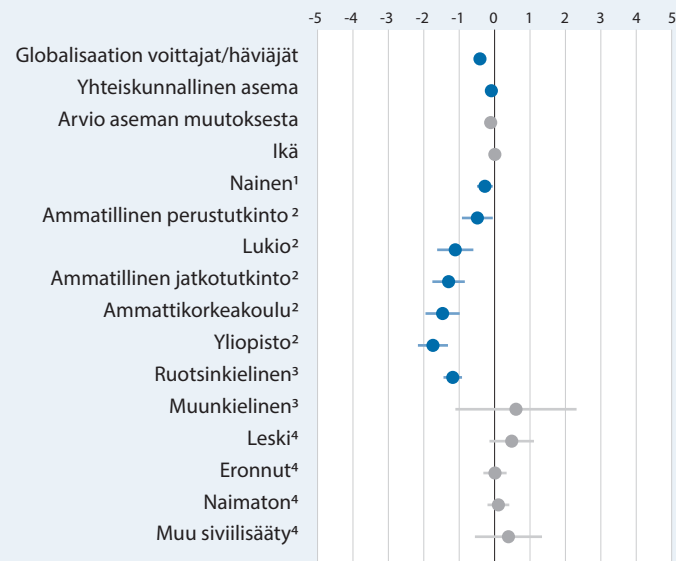
1. Mies
2. Perusopetus
3. Suomenkielinen
4. Avio- tai avoliitossa

Kuviossa esitetyt arvot on luokiteltujen muuttujien kohdalla laskettu suhteessa alaviitteessä merkittyyntä vertailuryhmään. Jatkuvien muuttujien kohdalla arvo osoittaa vaikutuksen, joka syntyy yhden yksikön siirtymästä muuttujan mitta-asteikolla (esim. iän kasvamisen yhdellä vuodella).

KAIKKIRUOKAISET

VETÄYTYJÄT

- = muuttujan arvo
- = luottamusväli
- = ei tilastollisesti merkitsevä

Vertailuryhmät

1. Mies
2. Perusopetus
3. Suomenkielinen
4. Avio- tai avoliitossa

Kuviossa esitetyt arvot on luokiteltujen muuttujien kohdalla laskettu suhteessa alaviitteessä merkittyyn vertailuryhmään. Jatkuvien muuttujien kohdalla arvo osoittaa vaikutuksen, joka syntyy yhden yksikön siirtymästä muuttujan mitta-asteikolla (esim. iän kasvamisen yhdellä vuodella).

VIITTEET JA LÄHTEET

- 1 Puolueiden nimiä käsitellään tekstissä erisniminä ja ne kirjoitetaan isolla kirjaimella, vaikka nimi kirjoitettaisiin puoluekisteriin merkittävä muotoa lyhyemmässä muodossa: Keskusta, Kokoomus, Kristillisdemokraatit
- 2 Kauhanen, Antti, Maliranta, Mika, Rouvinen, Petri ja Vihriälä, Vesa (2015). *Työn murros – riittääkö dynamiikka*. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA.
- 3 Pekkala Kerr, Sari, Maczulskij, Terhi ja Maliranta, Mika (2016). *Within and Between Firm Trends in Job Polarization: Role of Globalization and Technology*. ETLA Working Papers No 41. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA.
- 4 Lindvall, Johannes ja Rueda, David (2014). The Insider–Outsider Dilemma. *British Journal of Political Science* 44(2), 460–475.
- 5 Savage, Mike (2015). *Social Class in the 21st Century*. London: Pelican.
- 6 Weeden, Kim A. ja Grusky, David B. (2005). The Case for a New Class Map. *American Journal of Sociology* 111(1), 141–212.
- 7 Kurer, Thomas (2020). The Declining Middle: Occupational Change, Social Status and the Populist Right. *Comparative Political Studies* (tulossa).
- 8 Söderlund, Peter (2016). Kannastaan epävarmat ja liikkuvat äänestäjät. Teoksessa Kimmo Grönlund ja Hanna Wass (toim.), *Poliittisen osallistumisen eriytyminen – Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Helsinki: oikeusministeriö, 343–357.
- 9 Kantola, Anu, Wass, Hanna, Lahtinen, Hannu, Peltoniemi, Johanna and Heikkilä, Tuomas (2019). *Vaalinavigaattori: katso mistä löytyy eniten käyttämättömiä ääniä*. Helsinki: Kansalaisuuden kuulut ja kuulat -tutkimushanke.
- 10 Nylund-Gibson, Karen ja Choi, Andrew Young (2018). Ten Frequently Asked Questions about Latent Class Analysis. *Translational Issues in Psychological Science* 4(4), 440–461.
- 11 Gidron, Noam ja Hall, Peter A. (2019). Populism as a Problem of Social Integration. *Comparative Political Studies* (tulossa).

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama
KANSALAIUUDEK KUILUT JA KUPLAT
-TUTKIMUSHANKE (BIBU) tutkii kansalaisuuden
muutoksia. Monitieteisessä hankkeessa on mukana
tutkijoita yhteensä kuudesta yliopistosta ja
tutkimuslaitoksesta.

Tackling Biases and Bubbles in Participation
www.bibu.fi | [#biburesearch](https://twitter.com/biburesearch)

Lisätietoja:

Hanna Wass, yleisen valtio-opin dosentti, Helsingin yliopisto
hanna.wass@helsinki.fi, puh. 050 336 3512

Anu Kantola, viestinnän professori, Helsingin yliopisto
anu.kantola@helsinki.fi, puh. 050 583 4644

Ulkoasu: Kaskas Media

Kansalaisuuden kuilut ja kuplat, 5/2019, ISSN 2669-8080

DEMOKRATIA JA OSALLISTUVA KANSALAIUUUS

TÄMÄ JULKAISU on osa demokratiaa ja osallistuvaa kansalaisuutta
tutkivien strategisen tutkimuksen hankkeiden tuottamaa julkaisujen
sarjaa. Sarja julkaistaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa ja sitä
hyödynnetään Kansallisen demokratiaohjelman 2025 valmistelussa
ja toimeenpanossa. Hankkeita rahoittaa Suomen Akatemian
yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto.

